
TYRESÖ KOMMUN

DROGENKÄT

**En undersökning av elevers tobaks-, alkohol-
och narkotikavanor i Tyresö gymnasium åk 2,
höstterminen 2006, Tyresö kommun.**

**Kommunkansliet
Februari 2007
*Göran Törnblom***

Innehållsförteckning

Sammanfattning av resultaten	2
Bakgrund	3
Enkäten	3
Syfte	3
Metod, genomförande och problem	4
Bearbetning och analys	4
<i>Svarsfrekvens</i>	5
<i>Ålder och ursprungsskola</i>	5

Resultat och tabeller

Rökning	7
Snus	8
Alkohol	9
<i>Vanligaste dryckesställen</i>	10
<i>Hur eleverna får tag i alkohol</i>	10
<i>Privatimporterad alkohol</i>	11
<i>Hembränd sprit</i>	12
<i>Föräldrars kännedom om elevernas alkoholkonsumtion</i>	12
<i>Föräldrars hjudvanor</i>	12
Berusningsvanor	13
<i>Intensivkonsumtion</i>	13
<i>Berusningsfrekvens</i>	14
<i>Antal berusningstillfällen</i>	15
<i>Ålder vid första berusning</i>	16
Läkemedel och alkohol	16
Narkotika	17
<i>Möjlighet att pröva narkotika</i>	18
Sniffning	18
Eleverna om drogvanundersökningar	19

Programresultat

Rökning	21
Snus	22
Alkoholkonsumtion	22
Intensivkonsumtion	23
Narkotika	23
Sniffning	24

Sammanfattning av resultaten

Rökning: Andelen rökare totalt har minskat något jämfört med undersökningen förra året. Men det är pojkarna som står för hela minskningen, från 23 till 18 %. Andelen flickor som röker regelbundet har ökat sedan förra året, från 30 till 37 %, varav 24 % (15 %)* röker dagligen.

* Resultaten från gymnasieundersökningen 2005 redovisas inom parantes.

Snus: Andelen elever som snusar regelbundet har ökat något jämfört 2005, från 23 till 24 %. Det är betydligt vanligare att pojkar snusar, i denna undersökning snusar 33 % (31 %). Bland flickorna snusar 10 % (9 %).

Alkohol: Sammantaget är 83 % (82 %) av eleverna alkoholkonsumenter. Andelen elever som dricker alkohol 1 g/vecka eller oftare har minskat bland pojkarna, från 25 till 22 %, men har ökat något bland flickorna, från 24 till 26 %.

66 % (67 %) av de alkoholkonsumerande eleverna har druckit privatimporterad alkohol. Vanligtvis får eleverna tag på denna alkohol genom att de köper den av någon de känner. 20 % (27 %) av eleverna har druckit hemtillverkad sprit, vanligare bland pojkar än flickor.

Elever som aldrig blir bjudna på alkohol av sina föräldrar har ökat sedan 2005, från 32 till 40 %.

Berusningsvanor: 59 % (58 %) av pojkarna och 54 % (46 %) av flickorna intensivkonsumerar alkohol någon gång per månad eller oftare. Andelen elever som intensivkonsumerar alkohol någon gång per vecka har minskat både bland pojkar och flickor.

Av de alkoholkonsumerande eleverna uppger 55 % (66 %) av pojkarna och 59 % (69 %) av flickorna att de berusar sig varje gång eller nästan varje gång de dricker alkohol. 12 % (16 %) av pojkarna och 13 % (23 %) av flickorna har varit berusade mer än 51 gånger det senaste året.

Läkemedel och alkohol: 5 % (13 %) av pojkarna och 17 % (13 %) av flickorna uppger att de använt läkemedel i berusningssyfte. Det är framför allt olika typer av värktabletter som eleverna använt.

Narkotika: Sammantaget uppger 17 % (20 %) av eleverna att de använt narkotika. Det är pojkarna som står för hela minskningen, från 24 till 17 %. Andelen flickor som använt narkotika har ökat från 14 till 17 %.

Av de elever som *inte* använt narkotika svarar 41 % (44 %) av pojkarna och 43 % (39 %) av flickorna att de har haft möjlighet att pröva.

Sniffning: 7 % (13 %) av pojkarna och 11 % (7 %) av flickorna har sniffat. Vanligtvis har bensin, lim och drivgas från sprayburkar använts.

Drogvaneundersökningar: 62 % av eleverna anser att det är bra att vi genomför drogvaneundersökningar i skolan. Endast 4 % av eleverna svarar att de inte tycker det är bra.

Bakgrund

Denna undersökning genomfördes i november 2006 och omfattar samtliga elever i årskurs 2 utom eleverna vid estetiska programmet, som av oklara anledningar inte deltog. Liknande undersökningar genomfördes på gymnasiet 2004 och 2005 av dåvarande elever i årskurs 2. Sammantaget ger resultaten från dessa tre genomförda undersökningar en hygglig bild av drogvanorna i denna åldersgrupp.

Resultaten från de två tidigare undersökningar finns publicerade på Tyresös hemsida – www.tyreso.se/drogforebyggande. Denna undersökning kommer också att publiceras på hemsidan. Innan dessa drogvaneundersökningar påbörjades hade gymnasieelevernas drogvanor aldrig mätts i Tyresö.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) har sedan 1971 gjort årliga riksrepresentativa undersökningar av skolungdomars alkohol-, narkotika, tobaks- och sniftningsvanor. Dessa undersökningar har i huvudsak rört årskurs 9. Från och med 2004 undersöks även drogvanorna bland eleverna i gymnasiets årskurs 2. Resultaten från dessa riksundersökningar går i vissa delar att jämföra med Tyresös egna mätningar.

Enkäten

Enkäten som använts i undersökningen är i stort sett densamma som i de tidigare undersökningarna. Vissa förändringar av frågorna har emellertid skett. Några frågor har plockats bort, då de inte fungerade och i samband med förra undersökningen lades frågor till om privatimporterad alkohol, vilka är med även i år. I förra årets undersökning fanns även frågor om Team Smart, vilka tagits bort i denna undersökning. En ny fråga har komponerats i denna undersökning, som frågar efter elevernas uppfattning om att dessa undersökningar görs i skolan.

Enkätens frågor är i huvudsak hämtade från Centrum för Alkohol och Drogprevention (CADP) "Enkel Enkät" och CAN:s riksundersökningar. CAN har gett sitt medgivande till att vi använder oss av frågor från deras formulär.

Syfte

Resultaten från denna undersökning ska jämföras med dem i de två tidigare undersökningarna. Sammantaget ger det en allt säkrare bild om hur alkohol- och drogvanorna i denna åldergrupp ser ut. Vi kan därmed även få en uppfattning om hur tendenserna i dessa vanor förändras över tid. För att öka kunskapen om ungdomars drogvanor och säkerställa giltigheten i resultaten, krävs att dessa undersökningar fortsätter att genomföras kontinuerligt.

Undersökningarna spelar även en viktig roll i det drogpreventiva arbetet som pågår i Tyresö kommun. Det är angeläget att resultaten sprids och kommer till allmän kännedom, att de används i den dagliga verksamheten och fungerar som underlag och vägledning i de beslut som fattas inom det drogförebyggande området. Men resultaten är samtidigt en färskvara och måste därför följas upp kontinuerligt, inte minst för att få en uppfattning om de förebyggande insatserna som pågår på området i kommunen har någon positiv effekt.

Metod, genomförande och problem

Berörda lärare informerades brevlades om undersökningen och hur den skulle gå till. Mitt intryck är att informationen gått fram och att genomförandet av enkäten i klassrummen fungerat väl. Enkäten fylldes i under veckorna 47 och 48, med en möjlig uppsamlingsvecka under vecka 49.

För resonemang om felkällor och andra metodologiska problem i den här typen av enkätundersökningar se rapport 2004 om drogvanor i åk 2, Tyresö gymnasium.

Det är ändå viktigt att understryka att det bearbetade materialet från denna undersökning, liksom från de tidigare undersökningarna, inte visar någon faktiskt verklighet, utan redovisar elevernas uppfattning om sina alkohol- och drogvanor vid den tidpunkt då formuläret fylldes i. Säkerheten ökar förvisso med att vi nu gjort tre jämförbara mätningar på den aktuella åldersgruppen. Vi kan därmed skönja tendenser, vilken riktning en variabel har, om konsumtionen verkar öka eller avta. I de fall där svaren skiljer sig kraftigt åt mellan undersökningarna, kan det ha sin förklaring i att det är tre olika grupper individer som besvarat enkäten och att vissa vanor och beteenden utvecklas olika i separata åldersgrupper. Det krävs således betydligt fler mätningar för att få en säkrare uppfattning om stabiliteten och giltigheten i dessa förändringar över tid.

Bearbetning och analys

Enkäterna har bearbetats i det webbaserade statistikprogrammet ClassApps. Materialet redovisas i huvudsak per fråga och uppdelat på kön i tabellform. Tabellerna visar endast andelen, inte antalet, som svarat i de olika kategorierna, för att få plats med jämförelseandelar från de tidigare undersökningarna. Ur integritetssynpunkt är det inte möjligt att redovisa resultaten för varje klass för sig, då elevunderlaget är för litet. Däremot har materialet även denna gång delats upp utifrån typ av program. Indelningen är gjord efter vad programmen syftar till. Denna indelning är gjord av mig och skulle kunna göras annorlunda med andra utgångspunkter. Syftet är i första hand att systematisera materialet och göra det möjligt att jämföra skillnader inom hela gruppen elever. Dessa skillnader kan vara till hjälp och fungera vägledande i val av eventuella förebyggande eller andra hälsofrämjande åtgärder.

Det har också visat sig i dessa undersökningar att det finns tydliga skillnader i alkohol- och drogvanor mellan de yrkesföreberedande och studieförberedande elevgrupperna. Även om skillnaderna minskat i denna undersökning, är det fortfarande vanligare att elever på de yrkesföreberedande programmen röker, snusar, berusningsdricker och använder narkotika i större utsträckning än eleverna på de studieförberedande programmen.

Indelningen är gjord enligt följande:

1. Yrkesförberedande utbildningar med teknisk inriktning: El-, bygg-, och fordonsprogrammet.
2. Yrkesförberedande utbildningar med social-, administrativ-, och serviceinriktning samt IV-programmet. Handel- och administrations-, barn- och fritids- och mediaprogrammet.
3. Högskoleförberedande utbildningar: Samhälls-, naturvetenskapligt-, tekniskt-, och design o kommunikationsprogrammet.

I slutet av rapporten redovisas resultaten av enkätens huvudfrågor med denna indelning och jämförs med motsvarande resultat från undersökningarna 2004 och 2005.

Svarsfrekvens

Sammanlagt deltog 440 elever i undersökningen. 345 elever besvarade enkäten. Av dessa sorterades 8 bort före bearbetningen, på grund av ogiltiga eller orimliga svar. Svarsfrekvensen för det bearbetade materialet uppgår till 76,6 %, vilket är en liten minskning jämfört med förra året då motsvarande resultat var 79 %. Andelen pojkar i materialet uppgår till 65 % och andelen flickor till 35 %.

Andelen elever som besvarat enkäten skiljer sig åt mellan de olika programmen. Vad dessa skillnader beror på har jag inte haft möjlighet att fördjupa mig i. Teknikprogrammets elever deltog i denna undersökning, vilket de inte gjorde i undersökningen 2005. Det omvända gäller eleverna på estetiska programmet, som av oklara anledningar inte deltog i denna undersökning. Dessa elever finns inte med i bearbetningen av antal möjliga svar, utan har räknats bort redan från början. I tabellen nedan redovisas antal elever, antal och andel svar i de respektive programmen.

Program	Antal elever	Antal svar	Procent
Samhälle	158	118	74,7%
Naturvetenskap	44	41	93,2%
Teknik	29	25	86,2%
Design och kommunikation	26	17	65,4%
Deltotal	257	201	78,2%
Bygg	36	23	63,9%
Fordon	21	18	85,7%
El	39	31	79,5%
Deltotal	96	72	75,0%
Handel och Adm	35	27	77,1%
IV	15	9	60,0%
Media	15	12	80,0%
Barn och Fritid	22	16	72,7%
Deltotal	87	64	73,6%
Total	440	337	76,6%

Ålder och ursprungsskola

Elevernas ålder och ursprungsskola visas i tabellen nedan. Andelsmässigt har elever som är 18 år eller äldre ökat något sedan förra undersökningen, från 15 till 19 %. Frågan om ursprungsskola är ställd för att få en uppfattning om hur många elever i materialet som inte bor i kommunen. Den största gruppen är även i detta material elever som uppger ursprungsskola i annan kommun. Denna grupp har även ökat något jämfört med förra året, från 21 till 24 %. De elever som inte uppgivit någon ursprungsskola, men som ingår i det bearbetade materialet, är kategoriserade som ej svar.

Alder		
	Antal svar	Procent
16 år	18	5%
17 år	256	76%
18 år eller äldre	63	19%
Summa svar	337	

Skola		
	Antal svar	Procent
Dalskolan	46	14%
Forellskolan	46	14%
Kumla skola	38	11%
Nyboda skola	60	18%
Strandskolan	14	4%
Tyresö skola	18	5%
Kunskapsskolan	35	10%
Skola i annan kommun	79	24%
Summa svar	336	
<i>Ej svar</i>	<i>1</i>	

Rökning

Andelen rökare bland ungdomar i allmänhet har minskat stadigt de senaste åren. I CAN:s riksundersökningar av gymnasieelever i åk 2 (2005) rökte ca 35 % av eleverna. I denna undersökning svarar 24 % av eleverna att de röker regelbundet, vilket är en minskning med 2 % jämfört med mätningen 2005. Flickor röker i större utsträckning än pojkar, såväl i Tyresö som i landet i övrigt. I Tyresös undersökning är det pojkarna som står för hela minskningen av andelen rökare totalt. Andelen rökare bland flickorna har ökat med 7 %, jämfört med förra året. Det är flickor som uppger att de röker dagligen som står för hela andelsökningen.

Hos dem som uppgivit vid vilken ålder de började röka är medelåldern 14,1 år, vilket är ungefär samma resultat som i de tidigare undersökningarna.

Sammanlagt

Röker du?	2006	2005	2004
Nej, jag har aldrig rökt	34%	35%	25%
Nej, jag har bara provat	37%	32%	33%
Nej, jag har slutat	5%	7%	9%
Ja, ibland men inte varje dag	13%	17%	18%
Ja, dagligen	11%	9%	15%
Summa svar	337		

Pojkar

Röker du?	2006	2005	2004
Nej, jag har aldrig rökt	35%	35%	28%
Nej, jag har bara provat	42%	35%	38%
Nej, jag har slutat	5%	7%	5%
Ja, ibland men inte varje dag	14%	18%	20%
Ja, dagligen	4%	5%	8%
Summa svar	218		

Flickor

Röker du?	2006	2005	2004
Nej, jag har aldrig rökt	31%	35%	21%
Nej, jag har bara provat	28%	27%	26%
Nej, jag har slutat	5%	8%	14%
Ja, ibland men inte varje dag	13%	15%	14%
Ja, dagligen	24%	15%	25%
Summa svar	119		